

Komprenu nin por amo

É

s difícil que algú de nosaltres senti a parlar mai miami. Es parlava a Indiana, a Oklahoma i en alguns altres llocs. L'últim parlant de miami va morir el 1962, però a la Miami University d'Ohio han creat amb el suport de la tribu Miami d'Oklahoma el The Myaamia Center per estudiar una cultura i una llengua que ja no existeixen. Ofereixen cursos de miami per a tothom i, des de l'any 2005, la tribu miami també n'ofereix exclusivament per als seus joves. Quasi, doncs, com l'esperanto, però amb un èxit encara molt menor. Perquè Dani Vivern, el corrector de la *Revista de Girona*, ens ha explicat que, entre els dos-cents mil i els dos milions de parlants d'esperanto que es calcula que hi ha al món —el ball de xifres reflecteix la dificultat d'establir-ne el grau de coneixement—, de mil a dos mil són parlants nadius d'aquesta llengua, ja que són també fills d'esperantistes de diferents llocs. No ho sabem, però possiblement alguna d'aquestes parelles no tingui cap altra llengua en comú. I quan un idioma serveix per relacionar-se, per estimar-se i per tenir fills és obvi que té obertes les portes de l'esperança.

Primer número de l'any 2016. Publiquem el dossier «L'esperanto a les terres giromines», una llengua de la qual tots sabem el mateix: que és fàcil d'aprendre, que no té excepcions, que va ser creada pel polonès Ludwik Lejzer Zamenhof amb la confiança que arribaria a ser l'idioma universal... que l'anglès l'ha guanyat per golejada. No a tot arreu, però.

I no obstant això, l'esperanto ha superat crisis, guerres, diferents èpoques i diferents generacions. I és veritat que, com pràcticament qualsevol altra proposta, no ha aconseguit el seu objectiu inicial, que era convertir-se en la llengua universal, però també, com la majoria de les propostes que tenen un punt d'interès, no es pot pas dir que només hagi tingut derrotes. L'esperanto viu encara aquí i a moltes parts del món, continua existint tot i que molt possiblement molts de nosaltres no tindrem mai prou interès a parlar-lo. Ha passat de ser vist com una possible llengua universal a ser presentat com a llengua internacional vàlida per poder anar a llocs on l'anglès —o el xinès, o el rus...— no arriben.

En el dossier, M. Dolors Godoy i Dolors Grau ens resumeixen la història de l'esperanto a Catalunya, des de principis del segle xx fins avui. Elles dues i Xènia Berta ens parlen de grups catalans esperantistes d'altres èpoques. No hi són tots els que hi podrien ser, però n'hi ha prou per constatar que, en poc més de cent anys, l'esperanto s'havia i s'ha anat escampant no tant com una taca d'oli, sinó com una florida que només ha reeixit en alguns moments i en algunes bandes. I avui, no ens enganyem, la sensació general és que tampoc amb l'esperanto aquesta florida serà completa. Potser és que al capdavant, tal com diu Lluís Batlle i Rossell, una de les persones que M. Dolors Godoy ha entrevistat en aquest dossier, l'esperanto és només una oportunitat, no una realitat inqüestionable.

D'oportunitats, en el tombant de l'any 2015, el catalanisme i bona part de la societat catalana, potser tota, n'ha estat parlant molt. I no sempre —o quasi mai— per orientar el país cap a un mateix sentit. S'entén. Com les llengües, també les comunitats humanes van divergint mentre es van fent grans. No per no entendre's, sinó per entendre que el que cohesiona més no és tenir unes mateixes opinions sinó saber viure en llibertat, practicant la tolerància i el respecte. Ho va escriure Lluís al *Llibre d'Amic e Amat*, potser pensant en les diferents religions, però exemplificant-ho en les llengües. Quasi vuit-cents anys més tard nosaltres repetim el que diu l'amic a l'ocell recordant l'amat: «Si no ens entenem per llenguatge, entenam-nos per amor». O el que és el mateix: «*Se ne komprenas nin por lingvo, komprenu nin por amo*».

L. CASANOVAS, A. M. PALAFRUGELL, COL. ENRIC BRUGUERA MARTÍ

>> Grup d'esperantistes palafrugellencs en una excursió al jaciment d'Empúries l'any 1910.